Hərtərəfli inkişafa dəstək

Oruc MUSTAFAYEV

Təhsil sahəsində yeni Dövlət Proqramı hədəflərinə çatacaq

Məlumdur ki, müasir dünya reallıqları şəraitində ölkənin inkişafı yüksək ixtisaslı, müasir səriştə və bacarıqlara sahib insan kapitalından, onun intellektual səviyyəsindən çox asılıdır. Bu isə bir çox hallarda ölkənin davamlı inkişafında həlledici rol oynayan elmi-tədqiqatçıların hazırlanmasını zərurətə çevirir. Bu mənada ötən ilin noyabrında Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı" ölkəmizdə yüksək hazırlıqlı mütəxəssislərin hazırlanmasına mühüm töhfədir. Özündə xaricdə doktorantura hazırlığı və beynəlxalq ikili diplom proqramlarının təsis olunmasını ehtiva edən yeni Dövlət Proqramının artıq reallaşdırılmasına başlanılıb. Azərbaycanın hazırda xarici universitetlərdə elm və təhsil sahəsində tədqiqatlar aparan gənc alimləri proqramın əhəmiyyəti barədə nə düşünür? Onlardan bəzilərinin "Azərbaycan müəllimi" ilə bölüşdükləri fikirlərini oxucuların diqqətinə çatdırırıq.

Sevinc Məmmədova

Rəşad Əliyev

Fariz Hüseynli

"Proqramın bütün cəmiyyət üçün böyük faydası olacaq"

Sevinc Məmmədova, ABŞ-ın Corc Vaşinqton Universitetinin layihə direktoru, PhD məzunu: - Mən düşünürəm ki, "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində doktorantura təhsili Azərbaycan təhsilinə böyük töhfələr verəcək. Çünki doktoranturada oxuyan tələbələr daha çox tədqiqatlar üzərində fokuslaşırlar. Tələbələrin tədqiqat aparmaq bacarığının inkişaf etdirilməsinin isə birbaşa iqtisadi inkişafa böyük təsiri var. Çünki tədqiqat bacarığı olan insanların dünyada olan yeniliklərdən, araşdırmalardan xəbərləri olur və öz bacarıqları ilə ölkə iqtisadiyyatına, ölkənin inkişafına kömək edir, öz töhfələrini verirlər. Mən bir misal gətirim. Məsələn, təhsil istiqaməti üzrə oxuyan doktorant və ya fəlsəfə doktoru (PhD) gələcəkdə Azərbaycanın, tutaq ki, təhsil problemlərini nəzərə alaraq dünyada olan yenilikləri tədqiqatlar vasitəsilə öyrənib Azərbaycan üçün hansısa təkliflər paketi hazırlaya bilər. Yəni, doktorantura proqramının bu kimi əhəmiyyəti var. Bu proqramın üstünlüyü ondadır ki, tələbələrdə tədqiqatçılıq bacarıqlarını artırır və müəyyən konkret mövzular üzrə daha dərin bacarıqlar və biliklərə malik olmalarına kömək olur. Doktorantura adətən bir sahə üzrə fokuslaşır. Adətən magistr və bakalavrlar ümumi biliklər əldə edərək ümumi sahəyə yiyələnirlər. Doktoranturanın ən böyük üstünlüyü ondan ibarətdir ki, konkret bir mövzu üzrə mütəxəssislər hazırlanır. Məncə, bu, Azərbaycana çox vacib olan bir qərardır. Çünki bizdə tədqiqatçılar var, ancaq dünya standartlarına cavab verən, qlobal iqtisadiyyatlarda rəqabət apara bilən bacarıqlar hələ ki, o səviyyədə deyil. Beynəlxalq ikili diplom proqramlarına gəlincə, hesab edirəm ki, bu layihə də Azərbaycan təhsil sisteminə ən yaxşı töhfələrdən biri olacaq. Burada iki məsələ var. Birinci məsələ odur ki, ikili diplom proqramından yalnız tələbələr yox, həm də ali məktəblərin müəllimləri də bəhrələnə biləcəklər. Yəni, proqram çərçivəsində Azərbaycana gələcək professorlarla əlavə tədbirlər, görüşlər planlaşdırılır. Bu cür proqramlara xaricdə sıçrayış təfəkkürü deyirlər. Yəni, təkcə proqram iştirakçıları deyil, başqa iştirakçılar da bundan bəhrələnə biləcəklər. İkinci ən böyük töhfə odur ki, Azərbaycana gələn əcnəbi professorlar bizim universitetlərdə işləyən yerli professorlarla əməkdaşlıq edəcək. Söhbət təkcə birgə dərs deməkdən getmir, həm də birgə tədqiqatlar aparmaq, layihələr işləmək kimi imkanlar yaranacaq. Bu baxımdan, ikili diplom proqramları, Azərbaycanda, mən deyərdim ki, təhsildə ən mütərəqqi addımlardan biridir. Çünki tək tələbələrin diplomla, tədrislə təmin olunması deyil, həm də yerli fakültəyə, yerli administrasiyaya yüksək dərəcədə köməklik göstərəcək ki, onlar həm inzibati, həm də tədqiqat bacarıqlarını inkişaf etdirsinlər. Proqramın təkcə tələbələrə deyil, həm də bütün cəmiyyət üçün böyük faydası olacaq.

"Gözləntilər böyükdür!"

Rəşad Əliyev, Dövət Proqramı təqaüdçüsü, 2018-ci ilə qədər ADA Universitetinin müəllimi, hazırda Koreyanın KAİST Universitetinin PhD tələbəsi: - İlk növbədə qeyd edim ki, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın ölkəmiz, təhsil sistemimiz üçün çox müsbət nəticələri oldu. Həmin proqram məzunlarının bir çoxu artıq Azərbaycana qayıdaraq müxtəlif sahələrdə çalışır və ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini verməkdədir. Dövlət Proqramının daha bir nəticəsi o oldu ki, ölkə daxilində daha yüksək səviyyəli müasir təhsilə tələbat artdı. Bu tələbatın nəticəsi olaraq artıq bir çox uğurlu yeni ali məktəblərimiz var. Yüksək keyfiyyətli bakalavr təhsili mövcuddur. Ancaq ölkədə elmin və sənayenin inkişafı üçün magistratura və doktorantura təhsili də güclü və müasir olmalıdır. Universitetlər yalnız dərs keçməklə deyil, elmi araşdırmalarla məşğul olmalıdır. Bunun üçün gənc və bacarıqlı alimlərə, müəllimlərə ehtiyac var. Fikrimcə, yeni, "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı" da məhz bu istiqamətə yönəlib. Bu, çox vacib bir addımdır. Yeni proqramın məzunları artıq bir neçə il sonra elmi işlə, professor fəaliyyəti ilə məşğul olacaq. Bu isə ölkəmizin hərtərəfli inkişafına dəstək olacaq.

Qeyd edim ki, hazırda PhD təhsili aldığım Koreya Respublikası da hazırkı inkişaf səviyyəsinə çatmaq üçün vaxtilə xaricdə təhsil proqramından yararlanıb. Koreyada professorun əsas işi dərs yox, elmi araşdırmadır. Koreyanın ən məşhur ali məktəblərində dərs deyən professorların çoxu ABŞ-da doktorantura təhsili alıb. Yeni proqram bizdə də insan resurslarının inkişafına xidmət edəcək. Gözləntilər böyükdür!

"Doktorantlar artıq qlobal kadra çevrilir"

Fariz Hüseynli, ABŞ-ın Şimali Dakota Universitetinin dosenti, PhD məzunu: - "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nda nəzərdə tutulan doktorantura təhsili və beynəlxalq ikili diplom proqramlarının təsis edilməsi ali təhsilimiz üçün mühüm qərarlardır. İlk növbədə qeyd edim ki, doktorantura hazırlığı gənclərə geniş imkanlar açır. Əksər xarici universitetlərdə doktorantların təhsil haqqı qrant, ya da ümumi fakültənin, ixtisasın gəlirləri hesabına ödənilir. Yəni, Amerikada bir çox tələbə özü universitetin hesabına doktorantura oxuya bilər. Düzdür, son illərdə büdcə problemləri yaşayan universitetlərə qəbul olunan tələbələrin sayı azalıb. Belə bir vəziyyət azərbaycanlı tələbələrə əlavə şans verə bilər. Proqramın effektivliyi dövlətin məqsədlərindən asılıdır. Doktoranturanı bitirənlər ya ali məktəblərdə dərs deyib araşdırmalar edirlər, ya da yüksək vəzifəli idarəetmə işləri görürlər. Məzunların Azərbaycana qayıdıb uğurlu iş qurmaları üçün uyğun mühitin hazırlanması, onların biliyindən düzgün istifadə olunması öz müsbət nəticəsini göstərəcək. Səviyyəli universitetin doktoranturasını bitirən şəxs artıq qlobal kadra çevrilir.

O ki qaldı beynəlxalq ikili diplom proqramlarına, əlbəttə, bu, yaxşı haldır. Tələbələrin, müəllimlərin təcrübə qazanması üçün çox faydalıdır.